

”Alt, hvad der er sket før vil ske igen”

af Sophie Dyrekær Gudsøe | dec 5, 2024 | Prosa

Gang på gang er det sagnomspundne eddadigt *Völuspá*, der på nudansk omtales *Vølvens Spådom*, blevet gendigtet. Denne gang af Andrea Hejlskov, og man fristes til at spørge: Er det oldnordiske værk fortsat relevant at gendigte og (gen)læse?

Völuspá strækker sig over verdens skabelse til dens undergang og slutter med en ny begyndelse, der så småt tager form. Fortællingen fremsiges af en vølv (spåkvind i den nordiske mytologi), der efter anmodning fra Odin fortæller om sine syner: ”Hør mig / alle hellige slægter / høje som lave / mere eller mindre / Heimdals ætlinge / du vil Odin / at jeg fortæller / menneskers historier / og hvad jeg ved”. Dette første vers er formuleret med forskellig ordlyd af forskellige gendigtere og her af Andrea Hejlskov, og man kan undre sig over, om det mon er nødvendigt at blive ved med at gendigte *Völuspá*.

I bogens forord skriver Andrea Hejlskov, at versene er gendigtet på ”mundret nudansk”, og meget mundret bliver det, når der bruges vendinger som ”hun sejdede som en sindssyg”, og ”han sidder sjældent stille / når den slags bliver sagt”. Men versene er også rige på poetisk smukke beskrivelser af undergangen, hvor der med digterisk overskud opstår lyriske allitterationer: ”flammen flimrer / sveder og brænder / klipper knuses / trolde falder / helvendt går hoben / helte til Hel / himlen revner”. Hvert vers bakkes op af en tegning af Johanne Helga Heiberg, der i sort/hvid knytter et visuelt billede på det netop læste, hvilket tematisk understreger den mytologiske dysterhed i *Völuspá*.

To vølver

Der er ikke kun én vølv i *Völuspá*. Værkets gendigter er nemlig ”indviet vølv i den nordiske tradition, med over 20 års praktisk erfaring”. Der er altså to vølver i digtet: To kvindestemmer, der taler på skift og næsten overlapper

hinanden. Versene følges op af en oplysende note, der med Andrea Hejlskovs stemme forklarer, hvad vølven netop har sagt. Nogle steder er noterne essayistiske og informerende og andre steder opremsende og messende: ”hun må kunne begå sig i mørket, sindssygen, skyggerne (tusmørket), urtilstanden, den altædende, altopslugende, grænseløse tilstand, som er jætternes”. Men bedst er noterne, når de vækker noget i læseren: Når elementer som vand, vind, jord og ilds betydning beskrives. Når naturen i sin kraft træder frem, er nutidens negligering af den hjerteskerende tydelig, og Hejlskov minder os om, hvad vi stadig er forbundet til og afhængige af. Det er især styrken ved denne gendigtning, at noterne formår at gøre digtet relevant for en nutidig læser, samtidig med at der formidles en dybere forståelse af den nordiskemytologi og undergangsfortællingen Ragnarok.

Dog er gendigtningen præget af en udfordring: Noterne er betydeligt længere end det vers, de efterfølger. Det er en selvfølgelighed, men da handlingen i *Völuspá* tager fart, og spændingen stiger hen imod Balders død (spoiler), bryder de lange noter med fortællingens nervepirrende progression. Det kan nok ikke undgås, og det skal samtidig også pointeres, at noterne i den sidste tredjedel følger versenes hurtige rytme, og dermed understreger katastrofens buldrende komme.

Aktuel oldtidsdigtning

I de forklarende noter udfoldes Ragnarok som en cyklisk proces. ”alt, hvad der er sket før vil ske igen”, skriver Andrea Hejlskov og sammenligner Ragnarok med vinteren, med sammenbruddets og undergangens tid. Hun skriver også, at lyset vil vende tilbage, sommeren og lykken, hvorefter mørket igen vil overtage. Det er cyklisk. Det er skæbnen. Men det ved guderne ikke, og derfor går de flittigt ”til tinge” for at snakke sig frem til en løsning. All talk, no action er gudernes dogme, indtil situationen er løbet så meget løbsk, at der ikke er anden vej tilbage end at kæmpe for en værdi undergang. Det lyder unægteligt som en række verdensledere og en vis klimakrise. Så var man stadig i tvivl om, hvorvidt oldgamle tekster fortsat er relevante i dag, er svaret et indlysende: ja.

I
N
F
O

Andrea Hejlskov: *Völuspá* - Vølvens spådom

Forlaget Uro

2024

274 sider

Læs også

”Alt, hvad der er sket før vil ske igen”

Det offentlige rums iboende diskrimination

Bittersødmænd den stormfulde

Der er revner i guderne

Ung pige med DJ-drømme på 80'ernes Sydfyn